

Nove muzikalije.

V.

Cecilija. Cerkvena pesmarica. Po naročilu „Cecilijinega društva v Ljubljani“ uredil Anton Foerster. Izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovci. II. del 1884.

Podtika se mi od nekoga neznanje taktovega števila v valčku. Kakor malo ljudij vé, koliko gómb ima Šahova suknja v Perziji, ker se zato ne brigajo, jednako malo skladateljev vé, koliko taktov tiče v valček, ker jih ima lahko več ali menj, po volji skladateljevi. Razven tega pa imam jaz še to slabost, da se premalo brigam z literaturo valčka, polke, mazurke i. t. d. Zatorej pa tudi še danes ne vé, koliko taktov ima valček in sem primoran preiti na stvar, ne da bi odgovoril modrijanu žurnalističnim potem na tehtno valčkovo vprašanje in da bi mu s tem razvozljaj muzikalčno-gordiški vozelj gledé števila valčkovih taktov, dasiravno znam dobro šteti. Dovolite pa mi napisati nekoliko besedij o navedeni letošni pesmarici „Ceciliji“.

Ker ste že v zadnji številki cenjenega „Zvona“ kratko pa dobro obznani vsebino II. dela „Cecilije“, preostaje mi le omeniti nekoliko o glasbeni vrednosti tega izbornega dela. Zlasti mi ugajajo koralne številke te pesmarice. Kdor ve, da ni kaj lahko spoznati iz koralne melodije, kateremu cerkvenemu tonovskemu načinu pripada, je li ta ton doričen, frigičen, lidičen ali miksolidičen, t. j. avtentičen; ali pa hipodoričen, hipo-frigičen itd., to je plagijalen; kdor ve, da je k temeljitemu znanju koral neobhodno potrebno poznati navedene tonovske načine ter da niso zgolj sleparstvo, bode trdil, da je težavno harmonizovati koral zarad njemu bistveno-lastnih intervalov. Koliko zaprek se stavi pri tem delu glasbeniku v pero! Kdor ve, da je harmonizovanje koral še le vprašanje sedanjega časa, ta mora nehoté priznavati g. Foersterju, ki je vsem takim zaprekam kos, temeljito znanje ne le moderne, marveč tudi staroklasične cerkvene glasbe, harmonije in kontrapunktike. Malo je taci, mojstrov, ki bi znali v harmonizaciji stare tonovske načine tako natančno karakterizovati, kakor gosp. Foerster. Zato pa so meni njegove koralne skladbe v vsakem oziru dovršene.

Slovenci smo navajeni mnogoglasnih skladb, v katerih je jedino sopran ali I. tenor vse; vsi drugi glasovi so nam le klečéplazi in krilonosci odlikovanega glasu in brez vsacega pomena, ako se jim odvzame prvi glas. Vse drugače pa piše v „Ceciliji“ g. Foerster. Tu hodi vsak glas svojo pot; nobeden ni podrejen družemu; skupnost glasov pa dela mogočen vtis na poslušalčevo uho in srce. S kratka, g. Foerster piše kot dovršen mojster v simfoničnem zlogu, a tudi predigre njegove koralnim melodijam so pripravne v kratkih potezah označiti koralni ton.

S tem pa ne trdim, da bi bile pesni v „Ceciliji“ težko izpeljive; obratno: vse je tako lahko in preprosto pisano, da se dá po nekaterih vajah brez težave izpeljati. Zdi se, kakor bi se mojster, oblečen v dvorni uniformi, tudi znal v nižjih krogih uljudno pa dostojno kretati. Nekaterim melodijam, katerim preti jednoličnost zaradi preprostosti, znal je g. Foerster pomagati z raznim harmoničnim lepotičjem, s postranskimi, zmanjšanimi, neškalnimi sept- in nonakordi; zadržki, zaostanki, prehajalnimi in ležečimi notami itd. Da je ves ta harmonični aparat pravilno uravnan in upeljan, ni mi treba posebe omenjati. Zaslužnega se je skazal g. Foerster tudi s tem, da je v „Cecilijo“ privzel pesni, ki so se narodu urastle v meso. Se ve da so bile te pesni prej ónega zloglasnega „Leierkasten-Rococco-in Pompadour-zloga“, o katerem ima popačen ljudski ukus neskončno veselje, a urednik jih je po menzuraciji, harmonizaciji in dinamiki preobrazil v prave cerkvene melodije.

Radostno pozdravljam torej „Cecilijo“ in želim, da bi jo vsi slovenski organisti in pevci pridno rabili. Ne bodimo podobni ónim, ki glasbo poslušajo z očmi; poslušajmo glasbo s srcem in „Cecilija“ postane dijecezanska pesmarica brez ukaza od zgoraj. Časopisne izjave, napérjene proti „Ceciliji“ in nje vzvišenim namenom, zmatram jaz za nevednost ali pa hudobijo, izvirajočo iz nevoščljivosti, a po drugi strani mi dajejo povoda za smeh, kar je v sedanjih hudih časih tudi nekaj vredno.

Danilo Fajgelj.

Slovenski glasnik.

Božični dar. V nekoliko dneh izidejo Gregorčičeve „Poezije“ v drugem, pomnoženem natisku pri knjigarji Bambergu v Ljubljani. Pesnik je „Poezije“ odičil z nekaterimi, doslé še ne natisnjenimi biseri slovenskega pesništva in založnik se je potrudil kar najlepše opraviti knjigo. Oblika „Poezijam“ bode nekoliko manjša, nego jim je bila v prvem natisku, a tiskajo se na drag, svetlo-rumen papir (chamois) z malo srednje-večno antikvo; vsaka pesen ima lepo, risano „glavo“ v renésančnem zlogu in naslovni list je tiskan v več barvah. S kratka, vsa vnvanja oprava „Poezijam“ je taka, da je knjiga dostojna dičnega pesnika.

„Dolenjske Novice“ bode po dvakrat na mesec po novem letu izdaval tiskar J. Krajec v Novem Mestu. Program novemu listu obseza že njegovo ime. Naročnina mu bode za vse leto po 1 gld. Lastniki in založniki so: J. Krajec, tiskar in knjigar; Josip Romè, kaplan v Sv. Mihelu; Matej Jereb, župnik v Stopičah; Ivan Lapajne, šolski ravnatelj in nadzornik v Krškem. Bog daj srečo!